

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen
Kulturbyrån U3

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig i kulturmiljö
Pia Sjöberg

Justerat
Omedelbart

Nr 41

Föglö, Degerby, Tullkamarplan och väntsalen,
fastställande av skyddsområde

ÅLR 2023/7073

67 U3

Ärende

Ålands landskapsregering önskar fastställa skyddsområde för byggnadsminnet Tullkamarplan, inklusive väntsalen, i Degerby på Föglö (fgh 62-406-7-0) samt precisera skyddsbestämmelserna för bastun, tullbron och de stenpollare som tidigare befann sig på den yttre Tullbryggan.

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt att fastställa skyddsområdet i enlighet med bifogade karta (**bilaga 1, U323E23**), som också markerar de byggnader och anläggningar som omfattas skyddsbestämmelserna. Preciserande skyddsbestämmelser för bastun, tullbron och stenpollarna framgår av **bilaga 2, U323E23**. Skyddsområdet befinner sig i sin helhet inom detaljplanerat område.

Inom området finns en känd fast fornlämning, en massgrav som daterats till 1700-talet, vars faktiska utsträckning inte är fastställd. Utan tillstånd är det förbjudet att gräva ut, ändra, skada, ta bort eller på annat sätt rubba en fast fornlämning eller att täcka över den. (1 § LL (1965:9) om fornminnen). Fornlämningens ungefärliga läge framgår av bifogade karta (**bilaga 1, U323E23**).

Föglö kommun har hörts i egenskap av fastighetsägare och kommun inom vilken byggnadsminnet är beläget. Landskapsregeringens infrastrukturbyrå har hörts i egenskap av väghållare för vägområdet som ingår i skyddsområdet. Samtliga inkomna synpunkter har beaktats.

Motivering

Bebyggelsen på Tullkammarplan skyddades enligt LL (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse genom beslut 8.6.2005. Något skyddsområde fastställdes dock aldrig. Väntsalen skyddades i ett separat beslut 7.5.2013, likaså utan fastställt skyddsområde. Skyddsbesluten innehåller utöver bestämmelser om byggnaderna även bestämmelser avseende byggnadernas tomtplan och närområde. Det är därför av stor vikt att ett skyddsområde avgränsas.

Skyddsområde

Kulturbyrån har sammanställt ett förslag till skyddsområde som följer fastighetsgränserna. Fastigheten Tullkammarplan 7:0 (fgh 62-406-7-0) på vilken de skyddade byggnaderna är belägna består av två skiften, som delas av vägområdet (fgh 62-895-0-700) och färjfastet. Ett par av de skyddade anläggningarna sträcker sig delvis utanför skyddsområdet.

Väntsalen ingår som en separat del i samma skyddsområde, eftersom den ligger på samma fastighet och har likartade skyddsbestämmelser för sitt närområde. Enligt bestämmelserna ska området hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

Inom det föreslagna skyddsområdet finns några byggnader som inte omfattas av skyddsbestämmelser. Det är även möjligt att uppföra nya byggnader och anläggningar inom skyddsområdet, så länge det inte strider mot skyddsbestämmelserna. Skyddsbestämmelserna och skyddsområdet påverkar inte möjligheten att sköta vägunderhåll och anordna nödvändiga trafiklösningar inom vägområdet.

Preciserande skyddsbestämmelser

Av skyddsbeslutet för Tullkammarplan framgår inte helt tydligt huruvida bastun omfattas av skyddsbestämmelser. Eftersom denna byggnad i praktiken alltid har betraktats som en del av byggnadsminnet ska den härfter omfattas av samma bestämmelser som för lidret och källaren.

I tidigare skyddsbestämmelser finns vissa oklarheter beträffande den s.k. Tullbron och Tullbryggan. I kartan över skyddsområdet (**Bilaga 1, U323E23**) tydliggörs vad som avses med Tullbron i förhållande till Tullbryggan. De stenpollare som vid tiden för byggnadsskyddets tillkomst befann sig på Tullbryggan, men senare flyttats till strandområdet öster om den inre hamnbassängen, ska omfattas av skyddsbestämmelserna på sin nya plats.

Inkomna synpunkter

Föglö kommun har inkommit med följande synpunkter (kommunstyrelsens beslut 31.10.2023, § 134 och samarbetskommittén för Tullkammarplan 12.10.2023, § 10):

- Kommunstyrelsen önskar att vattenområdena inte ska ingå i skyddsområdet.
- I beslutet ska hänvisas till gällande detaljplan.

Landskapsregeringen infrastrukturavdelning, vägnätsbyrån, har inkommit med ett utlåtande där förslaget till skyddsområde omfattas, men vill tydliggöra vikten av att vägområdet, färjfastet och tullbryggan förblir utanför skyddsområdet.

Tillämpade lagrum

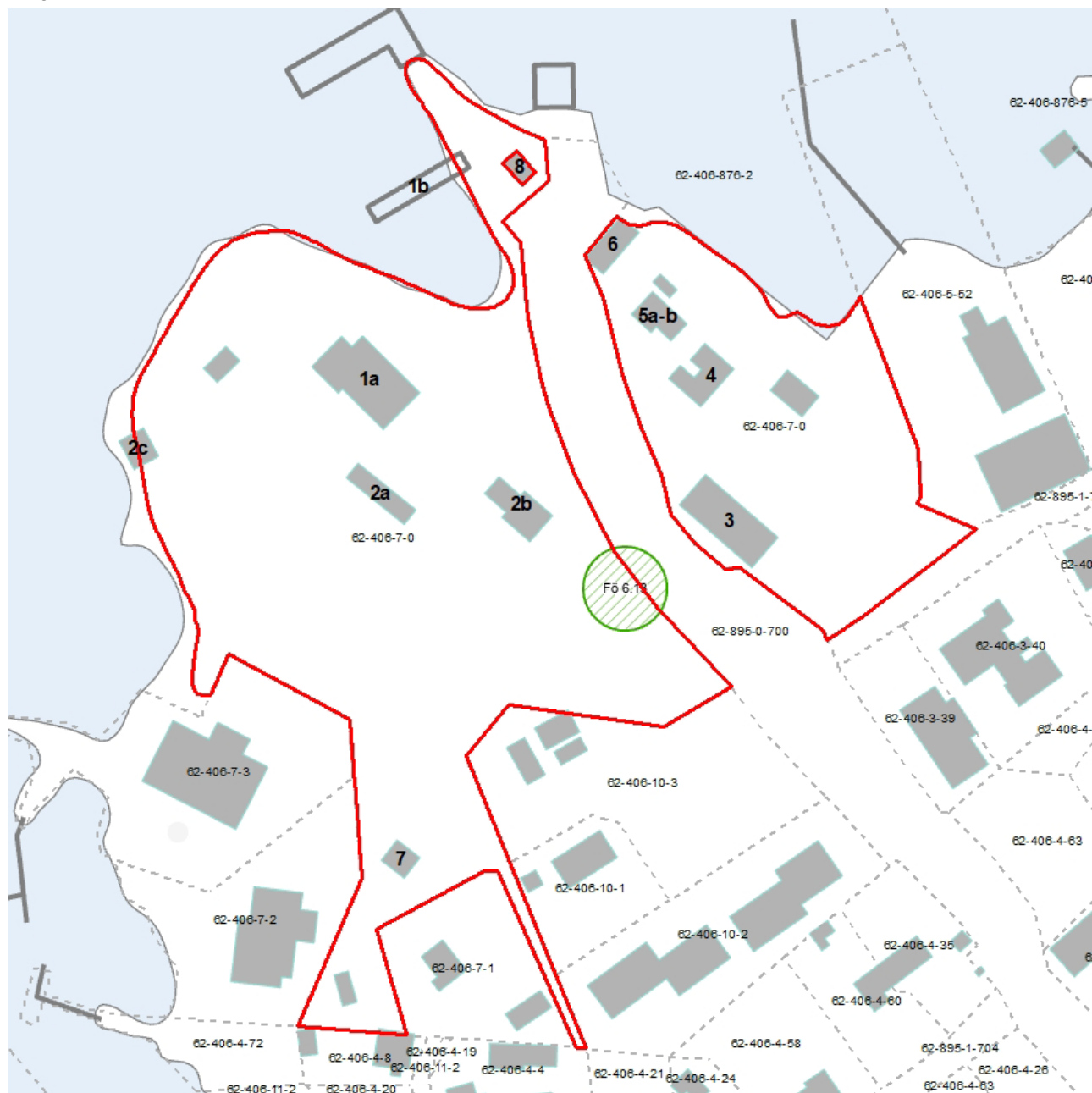
1 och 8 § LL (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Ändringssökande

Ändring i landskapsregeringens beslut enligt denna lag kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller beslutets laglighet. Beträffande ändamålsenligheten av sådant beslut får ändring inte sökas. Besvärshanvisning till beslutet bifogas.

Skyddsområde för Tullkamarplan inkl. väntsalen

- 1a. Tullhuset
- 1b. Tullbron
- 2a. Lidret
- 2b. Källaren
- 2c. Bastun
- 3. Tullvaktmästarens bostad

- 4. Stora packhuset
- 5a. Museet
- 5b. Våghuset
- 6. Sjöräddningssällskapets båtskjul
- 7. Lotsstugan
- 8. Väntsalen

Röd heldragen linje = Skyddsområdets gränser

Grön skrafferad cirkel = Ungefärligt läge för fast fornlämning Fö 6.13

Preciserande skyddsbestämmelser för Tullkammarplan

Bastun

- Byggnaden får inte rivas eller flyttas eller till sin exteriör och interiör byggas om eller på annat sätt väsentligt förändras.
- Eventuella nödvändiga moderniseringar ska genomföras varsamt och på ett reversibelt sätt. Byggnaden ska underhållas så att den inte förfaller.
- Vård och underhållsarbeten ska utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet ska ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.

Tullbron

Med Tullbron avses den inre (södra) bryggan enligt kartan över skyddsområdet. De stenpollare som vid tiden för byggnadsskyddets tillkomst befann sig på den yttre s.k. Tullbryggan, men senare flyttats till strandområdet öster om den inre hamnbassängen, ska omfattas av skyddsbestämmelserna på sin nya plats.